

Hivzija HASANDEDIĆ

KOTLE

Za mostarske Kotle se priča da im je predak došao u Mostar iz daleke Mađarske kada su ovu zemlju napustili Turci za vrijeme bečkog rata 1683. do 1699. godine. Ova je porodica dala više dobrotvora /vakifa/ i ovdje ćemo samo o trojici, najvećih i najzaslužnijih, dati nekoliko podataka.

Hadži Huseina Kotle mesdžid

Ovaj mesdžid se nalazio na Luci, na uglu Glavne i Čelebića ulice. Imao je istu arhitekturu kao i ostali mostarski mesdžidi, samo mu je krov iznutra bio sagrađen u imitaciji kupole. Mala kamena munarica sagrađena je uz cestu, desetak metara udaljeno od njega.

Podigao ga je hadži Husein Kotlo-prije 1651. godine što saznajemo iz sidžila mostarskog kadije gdje se, između Kanberagine i Šarića mahale, spominje i hadži Huseina Kotle mahala. U nekim izvorima ovaj mesdžid se naziva i "Selva" džamija čije je porijeklo naziva nepoznato. Mesdžid je upisan u gruntovnom ulošku broj 3,145 i zapremao je, površinu od 484 m². Poznat je bio i pod imenom "Riđanovića mesdžid", po Riđanovićima koji su u njemu više godina vršili imamsku dužnost. Ovdje treba posebno istaknuti da je ovo jedini mesdžid u Mostaru čija se munarica, malo obrušena, do danas uzgor održala. Zatvoren je 1931. i od tada pa do maja 1992. godine, kada su ga četnici zapalili i srušili, služio je za skladište.

Iznad dućana stare Kalhane /Hadžiselimovića hana/ na Velikoj tepi, spram Ćejvan ĉehajine džamije, nalazila se je kafana koja je bila vlasništvo Kotlina vakufa. Kada je Mujaga Komadina srušio Kalhanu 1892. godine i na njenom mjestu podigao veliku dvospratnicu, isplatio je ovom vakufu 5.000 kruna na ime odštete. Ovu velebnu i u svoje vrijeme najveću zgradu u Mostaru, zapalili su i srušili četnici u maju 1992. godine.

Ahmed ef. Kotle džamija

Ovaj vakif je sagradio džamiju s kamenom munarom na Luci, niže Šarića džamije, koja je bila poznata i pod imenom Ćelebića džamija, po Ćelebićima koji su u njoj više godina vršili imamsku dužnost. Podignuta je prije 1760. godine što saznajemo iz sidžila /protokola/ mostarskog kadije u kome se niže Šarića, spominje i mahala Ahmed ef. Kotle. Uz munaru ove džamije nlazio se je grob s nišanom u kome su bili sahranjeni zemni ostaci Fatime, kćerke dobrotvora /sahib al-hajrat/, Ahmed ef. Kotle. Nije se sačuvala zakladnica ovog vakufa pa se ne zna šta je vakif ostavio za njeno izdržavanje. Uz ovu džamiju radio je i mekteb istog vakifa.

Džamija je upisana u gruntovnim knjigama pod brojem 357. Pod istim brojem upisana je još kuća i tri vrta koji su svi skupa zapremali 2.241 m² površie. Ova je džamija zatvorena 1934. i srušena 1942. godine. Munara joj je 1959. godine razmontirana i prenesena u Rečice općina Ćapljina, i podignuta uz tamošnji mesdžid, kojeg su ustaše srušile 1933. godine.

Ahmed Kotlo sin Mustafin zaviještao je 1281 /1865/ godine 2.500 akči i odredio da ih upravitelj vakufa /mutevelija/ daje na periplod /rebah/ i prihod troši za potrebe hadž Ali-bega Lafe, džamije u Mostaru, ĉesme, i dvaju grobalja uz nju.

U Mostaru su polovinom prošlog stoljeća živili Budimlići i Madžari ĉije prezime kaže da su im preci došli ovdje iz Madžarske. U Mostaru je 1815. godine živio ajan /prvak/ Muhamed Hadžiselimović - Peštelo koji se borio za prevlast u Mostaru sa Salih-agom Bakamovićem. Iz ovog izvora saznajemo da je neki Hadžiselimović otišao iz Mostara, kao borac ili kolonist, u Madžarsku i nastanio se u Pešti. Kad je Turska, nakon poraza pod Bečom, napustila Madžarsku, on se povratio u Mostar i pošto je došao iz Pešte, prozvan je Peštelo.

Veliki kompleks zemljišta na Carini, između Srednje i Bišćevića ulice, bilo je vlasništvo Peštela i zvalo se "Peštelovina". Ovdje se nekad nalazila njihova velika stara kuća u kojoj je više godina bio smješten Dom staraca. Danas se na ovom mjestu nalazi velika dvospratnica u kojoj rade razni uredi.

Ostaci mesdžida hadži Huseina Kotle

Izvori:

Sidžil mostarskog kadije broj 3, list 3; broj 5, list 57, Acta turcarum Provincijalata hercegovačkih franjevacu, AT XXI/U.I/1016, AT XXI/1034; At XXI/1031; Arhiva Vakufskog povjerenstva u Mostaru, akt broj 537/1837, 177/1929; Muhamed Hadžijahić, Die Kämpfe der Ajane in Mostar bis cum Jahre 1833, Südost forschungen, band XXIII, München, 1969, str. 127.